

Prof. Tom Postmes
T +31 50 363 6196
F +31 50 363 4581
t.postmes@rug.nl

Grote Kruisstraat 2/1
9717 KJ
Groningen
Netherlands

<http://www.rug.nl/staff/t.postmes>

Cc

Date
25/1/14

Our reference

Your reference

Beste deelnemers,

Wij hebben beloofd om u wat uitleg te geven over de eerste week resultaten van ons onderzoek. We doen dat om twee redenen. Een aantal van u gaf aan benieuwd te zijn. Ook willen we graag iets terugdoen voor u: we stellen uw bijdrage zeer op prijs. Uiteraard hebben wij overwogen wat voor gevolgen dit kan hebben voor uw antwoorden de komende dagen. Het belang van transparantie weegt voor ons zwaarder dan de risico's voor het onderzoek zelf.

Achtergrondinformatie over het onderzoek. In de loop van vorige week vonden allerhande kleine acties plaats op NAM locaties. Het tekende zich toen af dat er wat grotere demonstraties zouden volgen. Dat was voor ons aanleiding om dit onderzoek te starten. We deden dat omdat het voor ons een vrij unieke gelegenheid was om het effect en verloop van onrust te volgen: belangrijk voor beter begrip van wat leeft in regio, maar ook wetenschappelijk interessant. We besloten het onderzoek te starten, op eigen kosten en initiatief. In het onderzoek staan de volgende vragen centraal:

Vraag 1: waardoor neemt onrust toe en af? Mensen rapporteren van dag tot dag hun gevoelens. Bijvoorbeeld onrust en stress, woede en angst. Na afloop van het onderzoek is het mogelijk om ontwikkelingen in de tijd te vergelijken met "gebeurtenissen": of het nu gaat om media-aandacht, berichten via twitter, politieke ontwikkelingen, demonstraties of andere incidenten.

Vraag 2: wat zijn de gevolgen van onrust? Onrust kan de vorm aannemen van woede. Dat kan aanzetten tot demonstraties en protest, of tot flinke discussies. Ontbreken daar mogelijkheden toe, dan kan men machteloosheid voelen. Maar onrust heeft hier ook een heel andere zijde: die van angst en onzekerheid.

Vraag 3: hoe ontstaat en verandert “wij/zij” denken? Mensen denken en praten over groepen alsof het personen zijn. “Piet wil mijn onkosten vergoeden” wordt dan “Den Haag wil onze onkosten vergoeden.” Uit onderzoek naar sociale onrust weten we dat “wij/zij” denken invloed kan hebben op hoe mensen zich voelen en gedragen. Het is dan ook van groot belang om te begrijpen hoe die ideeën over “wij” en “zij” tot stand komen. Hoe vormt een individuele Groninger een mening over ‘de Groninger’, ‘de overheid’ of ‘de politie’?

Opzet van het onderzoek. Bij eerste deelname vullen deelnemers aan het onderzoek een langere vragenlijst in. Vervolgens ontvangen zij iedere dag een verzoek om een kort vragenlijstje in te vullen, een “dagboek.”

De vragen gaan over onrust en andere emoties: bij respondenten zelf, maar ook bij verschillende “partijen” zoals de bevolking, de NAM, de overheid en politie. Respondenten geven ook aan wat de verhoudingen zijn tussen partijen (voor henzelf en voor de bevolking). Ze schatten de mate van steun in voor acties alsmede de kans dat er nieuwe acties zullen volgen. Donderdag voegden we bovendien een aantal vragen toe over gezondheid. We leggen zo uit waarom.

In totaal hebben een kleine 300 mensen meegedaan. Zo’n 70 mensen vullen dagelijks het dagboekje in. De steekproef is niet representatief. We benaderden vrienden en collega’s, verspreidden berichten via facebook en twitter, en kregen media aandacht. Dagblad vh Noorden berichtte als eerste over het onderzoek en was zo vriendelijk een oproep te plaatsen tot deelname. Later deden ook RTV Noord, OOG TV, Radio 1, RTV Drenthe en NRC dat. Het merendeel van de respondenten woont en werkt in de noordelijke provincies. We moeten de exacte locaties nog bepalen, maar het merendeel komt uit het bevinggebied.

Via ons persoonlijke netwerk benaderden we ook bekenden die zich beroepsmatig bezighouden met onrust. Onder hen bevinden zich o.m. collega-onderzoekers, deskundigen en journalisten. Ook zij houden een dagboek bij. Het merendeel woont buiten Groningen en heeft (voor zover ons bekend) geen directe bemoeienis met gaswinning of veiligheid in de regio zelf.

Een tussenstand: wat eerste resultaten. De afgelopen 36 uur hebben wij een eerste poging gedaan om de kluwen bevindingen wat te ontwarren. De echte analyses zullen nog een poos op zich laten wachten. Voor nu kunnen we enkel een eenvoudige en oppervlakkige beschrijving geven van veranderingen van vrijdag 17/1 t/m donderdag 23/1.

1. Actiebereidheid. De actiebereidheid blijft gedurende de hele periode redelijk hoog. Gedurende het eerste weekend zijn er inderdaad vrij veel demonstraties en acties. Maar gedurende de week wordt het rustiger; ook de aandacht van media neemt geleidelijk af. Toch blijft de actiebereidheid ongeveer op hetzelfde niveau. De factoren waarvan bekend is dat ze met actiebereidheid

samenhangen (verbondenheid, verontwaardiging, het gevoel dat acties effect hebben) blijven eveneens verhoogd.

2. Verwachting nieuwe acties. We vroegen respondenten wat de kans is dat er nieuwe demonstraties plaatsvinden, acties op NAM locaties en ordeverstoringen. Gedurende de hele periode zien we een forse afname op alle vlakken.

3. Onrust en gevoelens. We zien na het weekeinde een aanzienlijke toename van onrust. We zien ook een toename van angst en woede. Het enige gevoel dat fors daalt is tevredenheid.

4. Effecten op gezondheid. In de open vragen benadrukten een aantal respondenten uit het bevingsgebied de angst en ongerustheid die zij ervaren. Stressniveaus zijn inderdaad vrij hoog; deze stijgen gedurende de week. We vinden dit een belangrijk signaal: dit soort gevoelens houdt men doorgaans privé. Het leek ons van belang en we voegden daarom op donderdag eenmalig een korte (gestandaardiseerde) vragenlijst toe over lichamelijke en geestelijke gezondheid. We kunnen de scores uit onze steekproef vergelijken met een grootschalig onderzoek uit 1993, afgenomen bij een oudere populatie. De lichamelijke gezondheid van onze steekproef is gemiddeld iets *beter*, maar de geestelijke gezondheid een beetje *minder*. Dat verschil is statistisch significant, maar we benadrukken ook de verschillen tussen personen. Een *deel* van de bewoners van het bevingsgebied voelt zich ongerust, nerveus en/of somber. Een ander deel (nog steeds de meerderheid) zegt daar geen last van te hebben. Dat de geestelijke gezondheid iets lager is zal niemand verrassen, maar dat komt dus *niet* omdat men zich ziek, zwak en misselijk voelt. Dit spreekt het idee tegen dat “mensen in het Noorden gewoon lopen te klagen.”

Het is interessant om te constateren dat waargenomen onrust stijgt, terwijl waargenomen activisme afneemt. Maar op dit moment is het nog te vroeg om te speculeren over het verband tussen deze twee effecten. Dat zal moeten blijken uit een nauwkeurigere analyse over langere termijn.

We hopen dat u door deze resultaten beter inzicht krijgt in de aard en omvang van de onrust. Komende week loopt het onderzoek nog door. We hopen dat u blijft meedoen en danken u voor al het werk tot nu: voor ons zijn deze gegevens in ieder geval zeer welkom. Voor de vele respondenten in het bevingsgebied: wij wensen u veel sterkte!

Het onderzoeksteam

Tom Postmes, Maarten van Bezouw, Katherine Stroebe en Megan Bissing-Olson.